

Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Към гражданска и хуманистична перспектива на политиката за вътрешния пазар“ (становище по собствена инициатива)

(2012/С 143/04)

Докладчик: г-н **Jorge Pegado LIZ**

На 20 януари 2011 г. Европейският икономически и социален комитет реши, в съответствие с член 29, параграф 2 от Правилника за дейността си, да изготви становище по собствена инициатива относно

„Към гражданска и хуманистична перспектива на политиката за вътрешния пазар“.

Специализирана секция „Единен пазар, производство и потребление“, на която беше възложено да подготви работата на Комитета по този въпрос, прие своето становище на 1 февруари 2012 г.

На 478-ата си пленарна сесия, проведена на 22 и 23 февруари 2012 г. (заседание от 22 февруари), Европейският икономически и социален комитет прие настоящото становище със 118 гласа „за“, 3 гласа „против“ и 8 гласа „въздържал се“.

„Аргументите в подкрепа на Европа се променят непрестанно. Европа е понятие, което трябва да се адаптира към променящите се политически и икономически обстоятелства.“

(José Manuel Durão Barroso, *Expresso*, 19.11.2011 г.)

1. Въведение

1.1 Сега, близо 20 години от момента, в който, според Jacques Delors, големият европейски вътрешен пазар трябваше да бъде завършен и да функционира без каквито и да било бариери и пречки, е целесъобразно и уместно организираното гражданско общество, представяно от ЕИСК, да се запита докъде сме стигнали и накъде сме се запътили.

1.2 Обаче да се разсъждава днес за единния пазар означава да се преосмисли моделът на европейския проект като цяло. Имаме всички основания да се запитаме дали Европа такава, каквато някои от нас си я представяме и се опитваме да изградим със същото усърдие, с което други постепенно я рушаха през тези 60 години, през 2050 г. ще продължи да бъде модел на свободата, фар на културата, защитник на мира, апологет на братството на народите и равенството между хората в свят без дискриминация и бариери. Този въпрос постави и комисар Barnier в една добре структурирана реч, произнесена неотдавна в Хумболтовия университет.

1.3 Това важи с още по-голяма сила в днешното особено смутно време, когато Европа се бори с упоритата криза от системен, а не чисто конюнктурен характер, която не е само икономическа и финансова, но и криза на социалните и културните ценности, и от която повечето заинтересовани страни, представени в ЕИСК, не виждат сигурен изход.

1.4 Изправени сме пред криза на работните места. Положението е такова, че Европа вече не може да гарантира работни места за своите граждани. Единственият начин да се излезе от това затруднение е като се създаде растеж, а основният инструмент за постигане на такъв растеж трябва да бъде пълното изграждане на вътрешния пазар.

1.5 **Организираното гражданско общество** с пълно основание **си задава въпроса** доколко настоящият институционален модел на ЕС, възникнал в резултат на Договора от Лисабон, има капацитета да се справи с кризата; **съмнява се**, че настоящият икономически и финансов модел е способен да се саморегулира по ефективен и подходящ начин, и наблюдава с голямо учудване липсата на последователни и ефективни регулаторни мерки и изобилието от изолирани и противоречиви

решения, които се вземат от всички страни; **задава си въпроса** как може да се постигне по-ефективен и стриктен контрол върху финансовата система с оглед на последователните сътресения на борсите и съответните социални и икономически последици; **опасява се**, че на фона на неизбежната заплаха от световна рецесия дълбоките симптоми на кризата навеждат на мисълта за крах на европейския модел във вида, в който той съществува днес. Затова гражданското общество призовава своите настоящи лидери да демонстрират необходимата амбиция и далновидност да възродят успешно европейския икономически и социален модел, при който се зачитат залегналите в Договора ценности и принципи.

1.6 Поради това е много положителен фактът, че успоредно с изготвянето на настоящото становище Консултативният комитет на Европейската асоциация за свободна търговия (ЕАСТ) отчете необходимостта от изготвяне на становище на същата тема и имаше възможност да се съгласуват гледните точки на съвместно заседание в Осло ⁽¹⁾.

2. Вътрешният пазар: същност и цел

2.1 Идеята за „общ пазар“ се съдържа още в първия текст, където той се възприема като **инструмент** за хармоничното развитие на икономическите дейности, продължителна и балансирана икономическа експанзия, по-висока степен на стабилност, ускорено повишаване на жизненото равнище и по-тесни връзки между държавите (член 2). **От самото си създаване вътрешният пазар не е замислен като изолирана политика или обикновена зона за свободна търговия като ЕАСТ, а като част от обща стратегия.**

2.2 По такъв начин са определени контурите на развитието на това, което трябва да се превърне в политика за вътрешния пазар и което някои с право считат за „перла в короната“ на европейската политика. Предвиждаше се неговото „постепенно“ изграждане да се извърши в продължение на „дванадесетгодишен преходен период“ (член 8), който може да се удължи най-много до 15 години от влизането в сила на Договора.

⁽¹⁾ Вж. Общите заключения на Консултативния комитет на ЕАСТ и ОЕП: <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.fr.smo-observatory-smo-spotlight&itemCode=21343>.

2.3 Въпреки инструментите, предвидени за неговото осъществяване, политическата, социална и икономическа реалност получи превес над идеите от 1957 г. и се налага да се признае, че 15 години по-късно целите, които трябваше да доведат до действителното изграждане на „общ пазар“, изобщо не бяха изпълнени.

2.4 В Бялата книга за изграждането на вътрешния пазар от 1985 г. се посочват точни междинни цели с оглед на постигането на общата цел до 1992 г. Същевременно беше отчетена необходимостта да се направят някои промени в Римския договор, които да улеснят постигането на поставените в Бялата книга политически цели. Така беше създаден Единният европейски акт⁽²⁾, който в частта си, отнасяща се до вътрешния пазар, въвежда някои важни промени, а именно:

- а) **правилото за приемане на мерки за сближаване на законодателството с оглед на изграждането на единния пазар с квалифицирано мнозинство**, а не с единодушие (член 8А и член 100А);
- б) първото споменаване на **високо ниво на защита** по отношение на мерките, свързани със здравето, безопасността и защитата на потребителите (член 100А, параграф 3);
- в) общото приемане на **принципа на взаимното признаване**, вдъхновен от известното дело „Cassis de Dijon“ на Съда (член 100 В);
- г) ясен призив към **икономическото и социално сближаване** като основна цел, която трябва да се има предвид при изграждането на вътрешния пазар (член 130А и В).

2.5 Новите разпоредби относно изграждането на вътрешния пазар обаче придобиха по-ясни очертания едва през 1992 г. с Договора от Маастрихт, с който беше създаден Европейският съюз⁽³⁾. Това стана в момента, в който вече беше очевидно, че графикът за създаване на вътрешния пазар до 1992 г. няма да бъде спазен⁽⁴⁾.

2.6 Точно обратното, беше забелязано, че в повечето държави членки се увеличават законодателните и незаконодателните пречки, което, съчетано с либералната политика на Комисията, допринесе за стагнация на процеса на изграждане на вътрешния пазар в някои особено важни области, по-специално тези, които имат отношение към услугите.

2.7 На практика много от инициативите, предприети в областта на изграждането на вътрешния пазар, доведоха **само до натрупване на изолирани и слабо координирани**

мерки за законодателна хармонизация, откъснати от общата политика; държавите членки от своя страна често пъти противодействаха на тези мерки с национални политики, ограничаващи свободната конкуренция чрез предоставянето на незаконни държавни помощи и въвеждането на нови количествени ограничения или еквивалентни мерки, като по този начин се противопоставяха системно на напредъка в основни области като промишлената интеграция, данъчното облагане или икономическото управление.

2.8 Даже привидно успешни инициативи като приемането на Шенгенските правила, въвеждането на еврото и извършеното в по-близкото минало включване на пространството на правосъдие и свобода в общностния подход и на Хартата на основните права на ЕС в Договора от Лисабон – инициативи, които трябва да бъдат приветствани, се оказаха с ограничена ефективност поради неучастието или резервите на някои държави членки, както и с ограничен обхват и приложение, а в някои случаи бяха посрещнати дори с открито противопоставяне. Те не бяха придружени от други ключови допълнителни мерки като истинска европейска финансова политика. Резултат от всичко това е **неспособността на Европа да се справи с настоящата криза**, която я изправи „на ръба на пропастта“, както заяви Jacques Delors в своето интервю от 18 август 2011 г. пред вестниците „Le Soir“ и „Le Temps“.

2.9 ЕИСК отдавна обръща внимание на необходимостта от ясна промяна на парадигмата, която да поставя акцента върху качеството на изграждането на единния пазар, която да отделя централно място за конкретните интереси и основните права на гражданите като цяло и на потребителите и работниците в частност и в която социалните аспекти се отчитат наравно с икономическите в една хуманистична визия, в противовес на следвания досега чисто икономически подход, на който се дължат ограниченията, резервите, колебанията и липсата на доверие⁽⁵⁾.

2.10 Когато в началото на втория си мандат настоящият председател на Комисията представи своята нова визия за вътрешния пазар през XXI век⁽⁶⁾, която се основаваше на едно предходно съобщение относно „Програма на гражданите – резултати за Европа“⁽⁷⁾, това създаде впечатлението, че Комисията предлага основна промяна на политическата насока по отношение на вътрешния пазар, която в крайна сметка би била от полза на гражданите и потребителите. На практика тя вече не се разглеждаше като изолирана политика, а като част от обща стратегия, предвестник на последвалата стратегия „Европа 2020“, в която Комисията обявяваше за основни цели на вътрешния пазар повишаването на доверието на потребителите, насърчаването на икономическата интеграция и социалното сближаване и развитието на общество на знанието в една устойчива Европа в рамките на един глобализиран свят. Основен инструмент на този нов подход беше все по-добро регулиране в рационализирана и опростена законодателна среда⁽⁸⁾.

(2) ОВ L 169, 29.6.1987 г.

(3) ОВ С 191, 29.7.1992 г., който би могъл да се разглежда като отглас на проекта Spinelli, опит да се постигне съгласие между федералистите и техните опоненти.

(4) Съобщение на Комисията относно „Функционирането на вътрешния пазар на Общността след 1992 г. – Проследяване на доклада Sutherland“ (SEC (92) 2277, 2.12.1992 г.) и становище на ЕИСК ОВ С 201, 26.7.1993 г., стр.59, чиито заключения са актуални и днес и заслужават да бъдат разгледани внимателно.

(5) Вж., наред с другите, следните по-важни становища на ЕИСК: ОВ С 39, 12.02.1996 г., стр. 70, ОВ С 255, 14.10.2005 г., стр. 22, ОВ С 204, 9.8.2008 г., стр. 1, ОВ С 347, 18.12.2010 г., стр. 8, ОВ С 44, 11.2.2011 г., стр. 68 и информационен доклад относно „Въздействие на Договора от Лисабон върху функционирането на вътрешния пазар“.

(6) Съобщение „Единен пазар за гражданите“ (COM(2007) 60 final от 21.2.2007 г.).

(7) COM(2006) 211 final от 10 май 2006 г.

(8) ОВ С 77, 31.3.2009 г., стр. 15.

2.11 За да консолидира тази нова насока, Комисията възложи на бившия комисар Mario Monti да изготви важно проучване, което беше представено през май 2010 г. ⁽⁹⁾ По същото време и Съветът отправи искане към една „група за размисъл“, съставена от видни личности и оглавявана от бившия министър-председател на Испания Felipe Gonzalez, в която беше включен и Mario Monti, да представи доклад относно перспективите на Европа до 2030 г. ⁽¹⁰⁾ От своя страна, също през май 2010 г., ЕП представи доклада Grech, който беше в основата на резолюцията от 20 май 2010 г. относно „Единен пазар в служба на потребителите и гражданите“ ⁽¹¹⁾.

2.12 По същество във всички тези важни документи се обръща внимание на необходимостта от фундаментална промяна на парадигмата за изготвяне и прилагане на политиката относно изграждането на вътрешния пазар, като настоящият модел се счита за изчерпан и се посочва, че въпреки съществения напредък в някои области постигнатите резултати като цяло са недобре популяризирани, недостатъчни и разочаровали от различни гледни точки във време, когато Европа е изправена пред неочаквани предизвикателства и мрачни перспективи.

2.13 Впрочем тези наблюдения и изводи са добре документирани в редовните и последователни „информационни табла“ за вътрешния пазар ⁽¹²⁾, в подробните периодични анализи на Евробарометър на мненията и опита на гражданите и предприятията във връзка с вътрешния пазар на държавите членки, в идентичните „информационни табла“, които се отнасят до потребителите на вътрешния пазар ⁽¹³⁾, както и в годишните доклади на Комисията относно прилагането на общностното право като цяло ⁽¹⁴⁾ и на достиженията на правото на Общността, които имат отношение към правата на потребителите в частност ⁽¹⁵⁾. Ако се тълкуват правилно, анализират се въз основа на критерии и се оценяват критически, те потвърждават напълно безпокойствата и съмненията, изразени в горепосочените документи.

2.14 Очакваше се Комисията да внесе истински промени в своята политическа насока по отношение на единния пазар, които да отразяват всички тези изводи и в контекста на настоящата финансова криза да подхождат по съвсем друг начин към единния пазар през XXI век, като по този начин отговорят на очакванията, породени от цяла поредица декларации на политически представители на най-високо равнище. Поради това документът относно „Приоритетите за една високо конкурентна социална пазарна икономика“ беше посрещнат с известно разочарование – въпреки своите многобройни положителни страни, които му се признават, в него просто се изброяваха 50 изолирани мерки без обща стратегия ⁽¹⁶⁾, а неговите слабости и недостатъци бяха ясно посочени в Резолюцията на ЕП от 6 април 2011 г. ⁽¹⁷⁾

⁽⁹⁾ „Нова стратегия за единния пазар в служба на европейската икономика и европейското общество“.

⁽¹⁰⁾ „Проект за Европа до 2030 г. – предизвикателства и възможности“, също публикувано през май 2010 г.

⁽¹¹⁾ Резолюция на ЕП А7-0132/2010.

⁽¹²⁾ SEC(2011) 372 final от 21.3.2011 г.

⁽¹³⁾ SEC(2011) 299 final от 4.3.2011 г., което впрочем беше потвърдено до голяма степен от доклада на Евробарометър относно „Е-Communications Household Survey“ от юли 2011 г.

⁽¹⁴⁾ COM(2010) 538 final от 1.10.2010 г.

⁽¹⁵⁾ ОВ С 18, 19.1.11 г., стр. 100.

⁽¹⁶⁾ ОВ С 132, 3.5.2011 г., стр. 47.

⁽¹⁷⁾ Документ А7-0072/2011, изготвен въз основа на доклада на комисия IMCO относно „Единен пазар за европейците“ (2010/2278 (INI), PE 456.691v02-00 от 24.3.2011 г.), докладчик: Correia de Campos.

2.15 Този пропуск не беше запълнен с последното съобщение на Комисията относно 12-те „лоста“, тъй като не се разбира коя е водещата нишка на поставения в основата политически подход за изграждане на вътрешния пазар, която би била в основата на тактическия избор именно на тези 12 „лоста“, а не на други възможни, например онези, които ЕИСК изброява в своето становище ⁽¹⁸⁾.

2.16 Въпреки това редица неотдавнашни публични изказвания, по-специално тези на председателя на Комисията и на комисар Barnier, както и представената междуременно програма на Комисията ⁽¹⁹⁾, изглежда потвърждават намерението за ефективна промяна на парадигмата за изграждането на вътрешния пазар в бъдеще. В този смисъл са и Декларацията от Краков ⁽²⁰⁾ и Декларацията на Европейския ръководен комитет на мозъчния тръст *Notre Europe* („Нашата Европа“).

3. Нова парадигма за изграждането на вътрешния пазар

3.1 Важно е отново да се посочи, че с оглед на общностните политики и на основните принципи, залегнали днес в Договора от Лисабон, **изграждането на вътрешния пазар не е самоцел, а средство, инструмент** за постигане на цяла поредица от политически цели в различни области ⁽²¹⁾.

3.2 Важно е да се заяви също така, че тези цели трябва да се постигат **едновременно, без значение дали са от икономически, социален или екологичен характер**, и че крайната цел във всички случаи е благоденствието на народите и утвърждаването на такива ценности като човешкото достойнство, равенството, свободата, солидарността, демокрацията, принципите на правовата държава и зачитането на правата на човека (член 2 и член 3 от ДЕС) ⁽²²⁾.

3.3 Следователно именно в светлината на тези принципи, на тези ценности и тези цели трябва да се подхожда към мерките за изграждане на вътрешния пазар, чиито цели днес по закон са много по-широкообхватни отколкото през 1957 г.

3.4 Вътрешният пазар, който още от самото начало е замислен като икономически стълб на една федерална Европа, днес трябва да бъде преосмислен предвид развитията през последните 30 години и съвременната реалност. Сигурно е, че в променящия се съвременен контекст има тенденция вътрешният пазар да се възприема все повече като обикновена зона за свободна търговия, каквато беше неговият предшественик ЕФТА, и в бъдеще той да се явява вече не като естествено следствие на политически проект от наднационален характер, а като **най-малък общ знаменател на националните интереси на европейските държави**.

3.5 Поради това е необходимо отново да се наблегне на идеята, че вътрешният пазар трябва да изпълнява ролята на **обединител на тези национални интереси в една**

⁽¹⁸⁾ ОВ С 24, 28.1.2012, стр. 99.

⁽¹⁹⁾ COM(2011) 777 final от 15.11.2011 г.

⁽²⁰⁾ В резултат на приветстваното създаване на Форума на единния пазар на 3 и 4 октомври 2011 г.

⁽²¹⁾ ОВ С 93, 27.4.2007 г., стр. 25.

⁽²²⁾ ОВ С 182, 4.8.2009 г., стр. 1.

напълно интегрирана институционална система за икономическо и финансово управление, чийто модел е важно да се преосмисли и осъществи в краткосрочен план.

3.6 Първата стъпка в тази насока е придобиването на реалистична представа за **границите на самия вътрешен пазар** вместо да се правят опити той да се превърща в нещо, в което не може и не бива да се превърща, посредством насилственото налагане на мерки, които често пъти се оказват излишни и неоправдани и само затрудняват работата на предприемачите, по-специално на МСП⁽²³⁾, към които спадат и свободните професии. Понякога се предприемат и мерки за пълна хармонизация, без това да е оправдано, тъй като следва да се даде предимство на други ценности, като например осигуряване на качеството, както е случаят в някои области на потребителското право и защитата на потребителите. Тук, наред с аспекта за хармонизирането, максимата и кредото „силни в многообразието“ би трябвало отново да играе централна роля в европейската политика за вътрешния пазар.

3.7 Ще бъде необходимо да се продължи по решителен и безкомпромисен начин **програмата „По-добро законодателство“**, в която ЕИСК винаги е участвал активно⁽²⁴⁾ не само с оглед на изготвянето на технически издържани текстове и премахване на ненужните и вредни бюрократични ограничения, но най-вече с цел възприемане на **проактивен подход към изготвянето на законодателни актове и към административната практика** с активното участие на гражданското общество и на заинтересованите икономически среди на всички етапи от замислянето и определянето, по-специално като се обръща по-голямо внимание на **предварителните оценки на въздействието**, като по-систематично се използват **регламенти вместо директиви** в качеството им на инструменти за уеднаквяване на законодателството, когато това е препоръчително, и като се проявява смелост за експериментиране на нови и подходящи инструменти от настоящата сложна система, а именно възможността да се избират **незадължителни режими** винаги, когато това е надлежно оправдано⁽²⁵⁾. Същата смелост е необходима и за да можем да се откажем напълно от законодателните инициативи на ЕС в случаите, когато те не дават възможност за повишаване на ефективността и не носят други предимства.

3.8 Също така е важно да се **презгледат, опростят и кодифицират достиженията на правото на Общността и административните формалности**⁽²⁶⁾ и да се премахне с хирургическа точност всичко ненужно, контрапродуктивно и направо вредно⁽²⁷⁾. Това обаче трябва да се извърши с необходимото внимание, тъй като ако не е координирано, някои основни и необходими аспекти на регулирането във важни области могат да бъдат елиминирани.

⁽²³⁾ ОВ С 376, 22.12.2011 г., стр. 51.

⁽²⁴⁾ ОВ С 24, 31.1.2006 г., стр. 39, ОВ С 175, 27.7.2007 г., стр. 21, ОВ С 48, 15.2.2011 г., стр. 107.

⁽²⁵⁾ ОВ С 24, 31.1.2006 г., стр. 52, ОВ С 175, 28.07.09, стр. 26, ОВ С 21, 21.01.11, стр. 26.

⁽²⁶⁾ Връщане към подхода, който самата Комисия определя в своето съобщение „Осъвременяване и опростяване на достиженията на правото на Общността“ (COM(2003) 71 final от 11.2.2003 г.), което получи категоричната подкрепа на ЕИСК (ОВ С 112, 30.4.2004 г., стр. 4) и което тя изглежда е забравила впоследствие.

⁽²⁷⁾ Вж. становищата ОВ С 14, 16.1.2001 г., стр. 1, ОВ С 125, 27.5.2002 г., стр. 105, ОВ С 133, 6.6.2003 г., стр. 5, ОВ С 309, 16.12.2006 г., стр. 18, ОВ С 10, 15.1.2008 г., стр. 8.

3.9 **Мотото трябва да бъде регулиране, но не и задушаване.** Поради това от значение са не само новаторството и творчеството, а трябва също да се презгледат предложенията, съдържащи се в първия доклад на групата на независимите експерти относно законодателното и административното опростяване, повечето от които не бяха възприети, но си остават актуални и трябва да бъдат приложени ефективно⁽²⁸⁾.

3.10 Съгласно модела на „новия подход“ важна роля има **нормализацията или стандартизацията**, която се прилага не само по отношение на стоките, но и на услугите⁽²⁹⁾. И в този случай обаче следва да се направи точен анализ на нуждите, ефективността и последиците от мерките, които трябва да бъдат предприети, така че определянето на стандартите за услугите да е придружено от целесъобразна диференциация между услугите за единния пазар.

3.11 Необходимо е също така да се даде нов тласък и по-голям обхват на **информационната система на вътрешния пазар (IMI)**, като се разширява обхватът и се подобрява функционирането на административното сътрудничество в съответствие с предложенията и препоръките, изразени по различни поводи от ЕИСК⁽³⁰⁾, и по същия начин да се преосмисли мрежата SOLVIT, като ѝ се предоставят нова рамка и подходящи средства.

3.12 Важно е също така да се преосмислят **основните принципи, насочващи изграждането на вътрешния пазар**, а именно принципите на взаимно признаване⁽³¹⁾, субсидиарност⁽³²⁾, пропорционалност⁽³³⁾ и предпазливост, който и до днес се прилага само в някои специфични области като безопасността на храните, но трябва да бъде обявен за общ принцип чрез определянето на нови рамки и нови форми на прилагане, по-близки до реалните интереси на гражданите.

3.13 Необходимо е да се установят приоритетите въз основа на критерии. При това не става въпрос за повече или по-малко произволен избор на емблематични мерки, а по-скоро за определяне на ясна политическа насока въз основа на добре определени критерии, каквато на Европа все още липсва и в която да бъде даден абсолютен приоритет на хората.

⁽²⁸⁾ COM(95) 288 final от 21.6.1995 г.

⁽²⁹⁾ Вж. ОВ С 120, 16.5.2008 г., стр. 1, ОВ С 376, 22.12.2011 г., стр. 69 и ОВ С 68, 6.3.2012 г., стр. 35.

⁽³⁰⁾ Вж. ОВ С 43, 15.2.2012 г., стр. 14, както и други предходни становища, цитирани в него.

⁽³¹⁾ Като се използват докладите на Комисията относно прилагането на принципа на взаимно признаване, чието изготвяне започна със съобщението на Комисията от 16.6.1999 г. (COM(99) 299 final), но впоследствие те бяха изоставени. Вж. становище ОВ С 116, 20.4.2001 г., стр. 14.

⁽³²⁾ Като се използва предходния доклад Molitor, за да се избегне несправедливото обвинение, че се правят „една крачка напред и две назад“ (Вж. Alexis Feral, „Le principe de subsidiarité, progrès ou statu quo après le Traité d'Amsterdam?“ („Принципът на субсидиарност: напредък или запазване на статуквото след Договора от Амстердам?“), в „Revue du Marché Unique Européen“, I, 1998 г., стр. 95), поради неумелото му прилагане от Комисията, което го превърща в истинско „предизвикателство на промяната“, за което мечтаеше Jacques Delors.

⁽³³⁾ В това начинание ще трябва да се отчетат различните предходни становища на ЕИСК относно последователните годишни доклади на Комисията, в съответствие с член 9 от Протокола относно прилагането на принципите на субсидиарност и пропорционалност.

3.14 Сред тези приоритети трябва да се обърне особено внимание на **сектора на услугите като цяло** ⁽³⁴⁾ и на **финансовите услуги в частност** ⁽³⁵⁾, където най-остро се чувства нуждата от доизграждане на вътрешния пазар и където има най-голяма нужда от иновации по отношение не само на мерките, но и на инструментите. В частност ЕИСК призовава Европейската комисия да контролира и да докладва редовно и открито за прилагането на директивата за услугите, която засега е единственият законодателен акт, с който се открива възможност за трансграничната търговия с услуги.

3.15 Една област, която заслужава особено внимание, е практическото изграждане на **вътрешния пазар за трансгранична електронна търговия** поради социално-икономическите предимства за европейските потребители като цяло и в частност за жителите на по-трудно достъпните области или за онези, които страдат от някаква форма на увреждане, както и за предприятията на ЕС, по-специално за МСП, тъй като това ще разреши целия спектър от проблеми и въпроси, които вече са добре определени. Въпреки това инструментите и механизмите, които имат жизненоважно значение за спечелването на доверието, гарантирането на защитата на потребителите и създаването на благоприятна среда за предприятията и специалистите, и до днес не са разработени ⁽³⁶⁾.

3.16 Това се отнася по-специално за въпроси като фрагментирането на пазара, несъответствията между приложимите разпоредби, несигурността, свързана с неприкосновеността на личния живот и поверителността на данните, сигурността на транзакциите, правната защита в случай на спор, съществуването на незаконни услуги онлайн, пиратство и киберпрестъпност, които изискват съвместен подход от страна на всички генерални дирекции на Комисията, който да доведе до определяне на **последователна правна рамка за истински единен цифров пазар**.

3.17 **Ефективното прилагане на общностните закони** е област, в която трябва да се положат допълнителни усилия и в която ЕС, за съжаление, не е постигнал убедителни резултати. Това е единственият начин да се гарантира спазването на закона и ефективността на регулирането ⁽³⁷⁾ и той не се ограничава в тесните рамки на обикновеното „административно сътрудничество“ ⁽³⁸⁾. В този смисъл утвърждаването на **правото на колективни иски** на европейско равнище без двусмислия и нови забавяния е от жизненоважно значение за европейските граждани, тъй като представлява начин да се гарантира, че в

крайна сметка отговорността за нарушение на общностните закони ще бъде поета, и с това насърчава доброволното им спазване ⁽³⁹⁾.

3.18 Най-важно обаче е да се определят **параметрите на единен пазар, в който Човекът и Гражданинът ще заемат централно място**. Тази задача не бива да се възлага на която и да било група повече или по-малко просветени личности, а трябва да се основава на прекия принос на гражданите и гражданското общество, като се обърща внимание на техните тревоги и искания, както и на техните фрустрации и разочарования.

3.19 Съществува спешна необходимост от действия, но същевременно е важно тези действия да не бъдат некоординирани или просто импулсивни. Поради това ЕИСК предлага с отбелязването на 20-ата годишнина след 1992 г. да започне **период на размисъл**. Като свой принос ЕИСК би желал да посочи някои параметри, които според него имат основно значение в подобна дискусия.

3.19.1 На първо място, това трябва да бъде размисъл за прозрачното управление на политиката за вътрешния пазар посредством основополагащите принципи и основните цели, определени в **Хартата на основните права на Европейския съюз**, по-специално тези в Дялове IV и V, като се обърща особено внимание на укрепването на социалното измерение и на правата на потребителите ⁽⁴⁰⁾.

3.19.2 От друга страна, този размисъл трябва да бъде посветен и на това по какъв начин **секторните политики да бъдат свързани в обща стратегическа цел**, чрез която икономическите, индустриалните, търговските, транспортните, енергийните и екологичните политики, както и политиките по отношение на потребителите и конкуренцията да се включат в **обща правна рамка, стимулираща интеграцията и укрепваща доверието на социалните и обществените партньори** (потребители, домакинства, работници, предприятия, НПО и др.). Това предполага необходимостта да се направи преценка и да се даде нов тласък на стратегията „Европа 2020“.

3.19.3 Също така трябва да се обмисли и начинът за укрепване и гарантиране на **свободата на движение и мобилността на гражданите** като цяло и в частност на работниците – както на наетите работници, така на представителите на свободните професии – на преподавателите и на студентите, чрез предоставяне на гаранции за спазването на техните социални права (социално осигуряване, правна защита, застраховки срещу злополука и здравни застраховки, пенсии и др.) при всички обстоятелства и без всякаква дискриминация и чрез преразглеждане на системата за признаване на професионални квалификации и дипломи. В това отношение критерий трябва да бъдат високите изисквания за качество във връзка с безопасността и здравето на потребителите в ЕС.

⁽³⁴⁾ Вж. становища ОВ С 221, 8.9.2005 г., стр. 113, ОВ С 175, 27.7.2007 г., стр. 14, ОВ С 318, 29.10.2011 г., стр. 109.

⁽³⁵⁾ Вж. становища ОВ С 56, 24.2.1997 г., стр. 76, ОВ С 95, 30.3.1998 г., стр. 72., ОВ С 209, 22.7.1999 г., стр. 35, ОВ С 157, 28.6.2005 г., стр. 1, ОВ С 302, 7.12.2004 г., стр. 12, ОВ С 221, 8.9.2005 г., стр. 126, ОВ С 65, 17.3.2006 г., стр. 113, ОВ С 65, 17.3.2006 г., стр. 134, ОВ С 309, 16.12.2006 г., стр. 26, ОВ С 318, 23.12.2006 г., стр. 51, ОВ С 115, 16.5.2006 г., стр. 61, ОВ С 100, 30.4.2009 г., стр. 84, ОВ С 27, 3.2.2009 г., стр. 18, ОВ С 100, 30.4.2009 г., стр. 22, ОВ С 228, 22.9.2009 г., стр. 62, ОВ С 228, 22.9.2009 г., стр. 66, ОВ С 218, 11.9.2009 г., стр. 30, ОВ С 318, 29.10.2011 г., стр. 133.

⁽³⁶⁾ Въпреки съобщението на Комисията от 22.10.2009 г. относно „Трансграничната електронна търговия между търговци и потребители в ЕС“ (COM(2009) 557 final).

⁽³⁷⁾ Вж. становища ОВ С 317, 23.12.2009 г., стр.67; ОВ С 18, 19.1.2011, стр. 95.

⁽³⁸⁾ ОВ С 128, 18.5.2010 г., стр.103.

⁽³⁹⁾ ЕИСК с право се счита за водещ защитник на колективните иски, тъй като е посветил на този въпрос редица становища, сред които се открояват следните: ОВ С 309, 16.12.2006 г., стр.1; ОВ С 324, 30.12.2006 г., стр.1; ОВ С 162, 25.6.2008 г., стр.1; ОВ С 228, 22.9.2009 г., стр.40; ОВ С 128, 18.5.2010 г., стр.97.

⁽⁴⁰⁾ Във връзка с този въпрос трябва да се вземат предвид резултатите, представени в „Доклада на Комисията относно напредъка към ефективно гражданство на ЕС за периода 2007—2010 г.“ (COM(2010) 602 final от 27.10.2010 г.) и в публикувания по същото време доклад „Доклад за гражданството на ЕС за 2010 г. - Премахване на пречките за упражняване на правата на гражданите на ЕС“ (COM(2010) 603 final от 27.10.2010 г.), и да се направят изводи от тях.

3.19.4 Този размисъл трябва да бъде насочен към насърчаване на социалното приобщаване и заетостта и трябва да бъде посветен на **действителното отваряне на пазарите на труда** за всички европейски граждани, като след внимателен анализ се премахнат неоправданите ограничения и дискриминации.

3.19.5 Особено внимание заслужава отдавна чаканото определяне на **подходяща правна рамка за предприятията от социалната икономика като цяло** и в частност за европейските фондации, взаимоспомагателни дружества и сдружения.

3.19.6 Също толкова спешна е и необходимостта от размисъл относно определянето на **ясна правна рамка за услугите от**

общ интерес като цяло и за социалните услуги в частност, като бъдат определени критериите за качество на основните публични услуги и бъдат изяснени приложимите правила за обществените поръчки, конкуренцията и държавните помощи ⁽⁴¹⁾.

3.20 Накрая трябва да се отделят средства и да се положат усилия за **ефективна комуникационна политика за единния пазар** в по-широките рамки на последователната и интегрирана комуникационна политика за Европа с участието на гражданите, която да отчита по подобаващ начин европейското обществено мнение и социалните средства за комуникация, така че да предоставя на европейските граждани и по-специално на потребителите достоверна информация посредством новаторско използване на цифровите средства ⁽⁴²⁾.

Брюксел, 22 февруари 2012 г.

Председател
на Европейския икономически и социален комитет
Staffan NILSSON

⁽⁴¹⁾ Вж. становище на ЕИСК, ОВ С 161, 13.7.2007 г., стр. 80.

⁽⁴²⁾ Вж. проучвателното становище на ЕИСК, ОВ С 27, 3.2.2009 г., стр.152, и становището по собствена инициатива, ОВ С 44, 11.2.2011 г., стр. 62.